

Karadeniz'in Tios şehrinde Philet-üros'un ahfadı Attalit'ler, Bergama Kırallığını Toros Dağlarına kadar genişlettikleri sırada, Devlet merkezi Bergama'da da muazzam abideler vücuda getirmişlerdir.

Hel-lenistik devrin sanat eserleri arasında Gigantomachiya frizlerini taşıyan Zeus sunağı bunun parlak misalini teşkil etmektedir.

Bu devrin meydana getirdiği medeniyet eserlerinin büyüklüğü ve çokluğu yüzünden, bu yerlerde daha önce kurulmuş olan binalar ortadan kaldırılmış, bu suretle bu eserler de dağılmış bulunmaktadır.

Akropol ve Asklepion kazılarında bulunan klasik kültürün bina temelleri ile Arhaik eserlerin durumu bunu gösterdiği gibi, Prehistorik kültür eşyasının da dağılımı yerlerde ele geçmesi bunu anlatmaktadır.

Bu cümleden olarak:

Akropol'deki kazı sırasında, güney büyük kapısında, iki küçük taş bıçak bulunmuştur. Yontma taş kültürüne ait olan bunlardan birisi zeytin rengindeki sert taştan, diğeri çakmak taşından olup keskin yüzü vardır (1).

Yine o sırada, Akropol eteklerindeki Beylik anıtlarının temellerinde de 3 taş bıçak bulunmuştur. Bunlar da aynı kültüre ait eserler olup m. ö. III. yüzyıl ortalarında buraya saklanmış olduğu, birlikte bulunan eserlerden anlaşılmıştır (2).

İki yerde bulunan bu (1, 2, 3, 4) taş bıçaklar gibi, Akropol'ün kırkı yıllık devrinde genişletilmesi sırasında tepenin traş-

(1) Alertümen Von Pergamon 1-2 - S. 157.

(2) R. Wunsch, Antikos Zambegerat aus Pergamon. S. 40-Berlin 1905.

(3) Tarafımdan elde edilen bu 5 taş bıçak Bergama müzesine verilmiştir.

ınınması yüzünden yamaçlara atılmış olan toprak yığınları arasından da, son yıllarda daha beş taş bıçak elde edilmiştir. (5, 6, 7, 8, 9). (3).

Her ne kadar bu eserler, bir iskan yerini göstermiş olmamakla beraber, bilhassa son defa elde edilenlere göre, bulunduğu toprak yığınının durumu itibarıyla bu hususla bir fikir verebilecek mahiyet taşımaktadırlar.

Bununla beraber, Bergama'nın doğu güneyinde bulunan Gümüşova deresinin sol tarafındaki Üvcük tepesinde Dr. Berlet tarafından yapılan sondajda bulunan balta, bu tepenin Prehistorik iskan yeri olduğunu açıkça bildirmiştir.

Nefrit taşından yapılmış 25 cm. uzunluğunda bu baltanın bir ucu sivri, diğeri ucu keskindir. Cilalı taş kültürünün çok güzel bir eseridir. (Ankara Etnografya Müzesindedir) (4.)

Bergama bölgesinin m.ö. IV. bin yıllarına ait olan bu eserlerini, Bronz kültürünün toprak vazolarının takip etmesi dikkate şayandır.

Bunların en önemlisi, Bergama'nın batı güneyindeki Değirmen-tepe'de bulunan çömleklerdir. Bunların herhangi bir suretle hariçten gelmiş olmayıp, yerli halk tarafından yapılmış olduğunu ve bu küçük tepenin bir iskan yeri bulunduğunu 1908 sondajında Prof. Dörpfeld ile birlikte çalışan Prof. Schazmann beyan etmiştir (5).

Yine bunun gibi, Değirmen-tepe'nin doğusunda, ve Yunddağ eteklerinde bulunan Bozköy'de ortaya çıkarılan aynı çinisi toprak kaplar da burada bir iskan yerinin bulunduğunu anlatmaktadır.

(4) Alertümen Von Pergamon 1,2 - S. 157.

(5) Bergama tarihinde İlkçağ. S. 24.

Büyük bir Prehistorik iskan yeri olduğu anlaşılan Bergama bölgesinde Bakırçay kültürü meydana gelmiştir. Bu kültürün de Truva I kültürüne yaklaşan Truva II kültürüne benzeyen bir durumu olduğu kabul olunmaktadır.

Truva'da bulunan çanak-çömlekler Değirmentepe ile Gümüşova tepesindekilere benzediği gibi, aynı zamanda bunlar,

Bakırçay havzasının Yortan kültürüne de bağlanmaktadır (6).

Prof. Dr. Bittel'e göre, Bakırçay vadisi arasında Bergama'nın küçük tepelerinde İlkçağ'da bir iskan bulunduğu, Akropolis'te de sonraki büyük iskan ve muazam yapılar yüzünden Roma, Hellenistik eselerin altında bir kültür tabakasının bulunacağı da kuvvetle sanılmaktadır.

---

(6) Athenische Mitteilungen 35, 1919, S. 394.

